

Mort del realitzador valencià Carles Mira

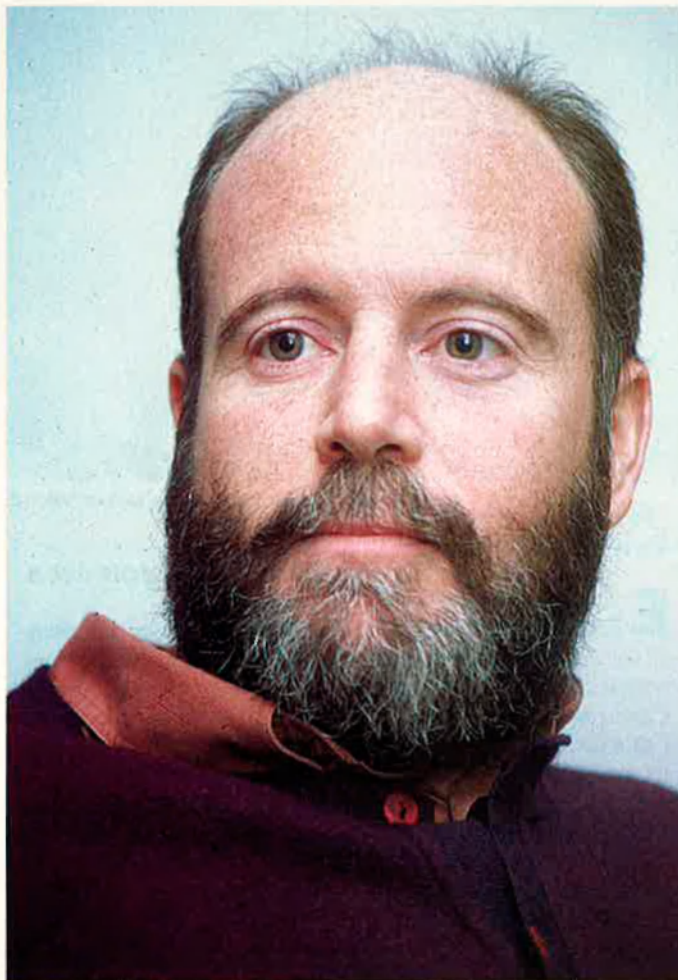
Mediterrani, 'malgré lui'

A causa d'una leucèmia desapareixia el director Carles Mira a l'edat de 45 anys. El seu primer llargmetratge, *La portentosa vida del pare Vicent*, va ser un dels grans escàndols de la transició valenciana.

Amb la desaparició del realitzador Carles Mira el cinema realitzat al País Valencià perd segurament la figura més significativa. Encara que Mira no va demostrar mai un excés d'entusiasme per les cinematografies anomenades "autoctònes", havia manifestat en més d'una ocasió que parlar de cinema català o valencià era una limitació, una bona part de la seua producció s'havia realitzat des de la perifèria. L'adjectiu "mediterrani" ha estat una constant de la crítica en l'hora de definir el seu treball. Un apel·latiu que amb el temps es va convertir en una reducció que va etiquetar tòpicament les seues pel·lícules. Admirador de Valle-Inclán i de *l'esperpento*, Mira va reflectir determinats aspectes d'aquesta cultura mediterrània des d'aquest filtre valleinclanesc. Una mirada que l'acostava a voltes a un altre director valencià, Luis García Berlanga, i el seu gust per la comèdia més esperpèntica o grotesca.

Després de realitzar diversos curtmetratges —*Biotopo*, *Minyana*, *Viure sense viure*— Carles Mira va dirigir la seua

òpera prima, *La portentosa vida del pare Vicent*, sobre les peripècies del sant valencià. El film, per descomptat, va alçar les iras de la dreta local i dels estaments més conservadors que no van veure amb bons ulls la visió desvergonyida del realitzador sobre el sant valencià. Per al film, realitzat en plena transició democràtica, va representar un bon reclam publicitari, encara que haguera de suportar amenaces i bomba inclosa. En el seu

El seu últim treball cinematogràfic ha estat una sèrie per a Televisió Valenciana titulada "Russafa 56".

RAFA GIL

en el sentit que li dóna la burgesia, és a dir, d'un cine correcte, net i bell que no altere cap dels seus principis, és perseguir d'alguna manera la mort. M'interessa que el cinema excite, commoga, que condueca a alguna acció, i això no és possible des d'un cine perfecte".

Tot i la polèmica suscitada pel film, no seria sinó amb el seu següent treball que Carles Mira coneixeria l'èxit en la taquilla. El film titulat *Con el culo al aire* presentava una exuberant galeria de personatges amb Ovidi Montllor en el paper principal. En aquesta ocasió Mira se servia de fórmules com el sainet o la comèdia celtibèrica amb abundants dosis d'un humor corrosiu i fins tot de mal gust. Des de determinats sectors cinematogràfics es va criticar aquest gust "faller" mentre connectava amb el gran públic.

Després de l'èxit de *Con el culo al aire*, Mira torna al cinema històric amb *Jalea real*, el seu projecte més ambiciós fins aquell moment. La cort dels Àustries serveix de pretext per a contar una faula

grotesca sobre el monarca Carles II i els seus problemes de successió. En aquesta ocasió Mira oposa l'Espanya imperial, decadent i mística enfront de la cultura mediterrània representada pel muladí Muley de Benissanó —Joan Monleon, un actor present en les seues pel·lícules— disposat a guarir l'esterilitat reial amb un "braguer somàtic".

En aquesta ocasió la resposta del públic no va ser tan entusiasta i per al seu prò-

primer llargmetratge Mira definia alguns dels eixos que havien d'estar presents en la seua filmografia: gust per la cultura més popular enfront de la cultura il·lustrada, recerca d'una estètica deliberadament lletja o desordenada enfront d'un cinema de qualitat, desmitificació dels valors més tradicionals...

Amb motiu de la presentació del film, Carles Mira declarava al periodista Diego Galán: "Crec que perseguir la perfecció

L'adjectiu *mediterrani* ha estat una constant a l'hora de definir el seu cinema.

ARXIU

xim llargmetratge Mira va buscar un llenguatge més popular, que d'alguna manera tornava a connectar amb els seus films anteriors. Presentada com una "revista mediterrània", *Que me quiten lo bailao* continuava les propostes més estimades pel director. La cultura lúdica i transgressora representada pel món àrab enfront d'una civilització cristiana, pobre i reprimida. Una història de moros i cristians passada per l'Alkazar i les *varietés*.

UNA PEL·LÍCULA AMB ELS COMEDIANTS

De la mà d'Els Comediants, Carles Mira realitza el seu següent llargmetratge, *Karnabal*. "Entre el món d'Els Comediants i el meu hi ha moltes coincidències", va dir el mateix director. Encara que el film va comptar amb el patrocini de TV3, les dificultats de producció són cada vegada més grans per al director. Segurament per això no és estrany que el seu següent film es realitze amb la col·laboració de la televisió marroquina, de dos canals francesos i de TV3, a més de les subvencions del Ministeri de Cultura i de la Generalitat de Catalunya. Amb *Daniya* Carles Mira torna a una història de confrontació entre el món cristià i el món àrab que li serveix per a reivindicar el passat islàmic. Per al director, les batalles entre cristians i musulmans són el nostre Far West particular, mentre que la crítica l'acusa de presentar una visió un tant maniqueïsta, amb els

musulmans en aquesta ocasió fent de bons. Segons Carles Mira aquest film "és una proposta de fer un cine mediterrani, no solament per la temàtica, sinó també pel llenguatge, per l'estructura narrativa", i en uns moments en els quals aquest realitzador opina que "la cultura mediterrània ha perdut la batalla".

El rei del mambo va ser el seu últim llargmetratge, una pel·lícula que li servia per a trencar amb el cinema històric. Escrita amb la col·laboració de la periodista Maruja Torres, es plantejava com una sàtira del món del poder de la capital madrilenya. Una altra volta veia com la taquilla li donava l'esquena. No va tornar a rodar mai més. Les dificultats per a finançar els seus projectes li impediren tornar a posar-se darrere la càmera. Una situació que compartiria amb un altre realitzador valencià, Luis García Berlanga, el director amb el qual la crítica sempre l'havia relacionat.

L'oportunitat de dirigir de nou va arribar aquesta vegada des de la petita pantalla, gràcies al projecte d'una sèrie per a la Televisió Valenciana. *Russafa 56* és el títol de la sèrie sobre la vida d'una família de la ciutat de València. Protagonitzada per la seua germana Magui Mira, han col·laborat en els guions escriptors com Rodolf Sirera i

Ferran Torrent. Paradoxalment, ha estat la televisió, un mitjà pel qual no sentia especial entusiasme —com a bon cineasta— l'últim a veure un projecte seu. Un treball que el director havia definit com fer una "truita de creïlles", l'únic projecte possible en aquests moments...

Si amb Carles Mira desapareix l'únic nom que ha donat la cinematografia valenciana en aquests darrers vint-i-cinc anys, la seua figura es també d'alguna manera el símbol d'un fracàs: el d'una política cinematogràfica o millor, àudio-visual promoguda des de les institucions.

Com el mateix Mira havia declarat "València, com a centre de treball en la indústria àudio-visual, no existeix". En una de les seues darreres entrevistes declarava: "Ací, després de tants anys de govern socialista no s'ha fet absolutament res. Ha estat una deixadesa absoluta".

Sempre va fugir de la paraula art aplicada al cinema —"l'art no sorgeix quan un s'ho proposa"— segurament la clau principal per a entendre el seu treball cinematogràfic.

Un cinema que volia viu, desordenat, caòtic, esperpèntic. Una festa mediterrània.

Carles Gàmez

